

Handreiking vangnetbepaling go-scholen

voor de vaststelling en toepassing van de vangnetbepaling van samenwerkingsverbanden voor aanvullende bekostiging van scholen voor gespecialiseerd onderwijs (sbo en (v)so) bij een meer dan gemiddelde toename van het aantal leerlingen na de teldatum 1 februari

1. Inleiding en doel van de handreiking

Bij de uitwerking van de 'vereenvoudiging van de bekostiging primair onderwijs' voor het sbo, (v)so (hierna: gespecialiseerd onderwijs of go) en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs (hierna: swv) is onder meer gesproken over de gevolgen van het verdwijnen van de peildatum voor de bepaling van de tussentijdse groei van het aantal leerlingen. In wet- en regelgeving is als gevolg van die besprekingen een globale opzet voor een vangnetbepaling opgenomen. Die vangnetbepaling is er om go-scholen in bepaalde omstandigheden aanvullende bekostiging te verstrekken voor de toename van het aantal leerlingen na de (nieuwe) teldatum van 1 februari. De samenwerkingsverbanden ontvangen bekostiging waaruit de vangnetbepaling betaald kan worden. Het is volgens de wet- en regelgeving aan de samenwerkingsverbanden om de vangnetbepaling nader uit te werken in het ondersteuningsplan. Een werkgroep op initiatief van het Steunpunt Passend Onderwijs bestaande uit de PO-Raad, de VO-raad, de Sectorraad GO, het Netwerk LPO en de Sectorraad swv vo heeft deze handreiking hiervoor opgesteld. Hiermee bestaat er een eenduidige, uniforme en gedragen aanpak, die samenwerkingsverbanden in hun ondersteuningsplan kunnen opnemen en kunnen gaan toepassen. Een uniforme vangnetbepaling zorgt voor een eenduidige uitvoering door swv en go-scholen. Wanneer zoveel mogelijk samenwerkingsverbanden een gelijklopende vangnetbepaling in hun ondersteuningsplan opnemen, bespaart dit tijd en energie en biedt dit duidelijkheid en zekerheid aan de go-scholen die veelal met meerdere samenwerkingsverbanden te maken hebben.

2. De vangnetbepaling

De vangnetbepaling is er voor go-scholen die te maken krijgen met een meer dan gemiddelde toename in het aantal leerlingen na de teldatum van 1 februari. De go-scholen ontvangen namelijk voor deze leerlingen geen bekostiging vanuit het Rijk in het volgende kalenderjaar, omdat ze niet in de teldatum van 1 februari zitten. Hierdoor komt een verantwoorde bedrijfsvoering mogelijk in het gedrang (de lasten gaan sterk uit de pas lopen met de baten). Zonder de vangnetbepaling zou de go-school bijvoorbeeld geen extra leraar kunnen aanstellen om de extra leerlingen op te vangen. De vangnetbepaling is er dus om de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen.

De toename van het aantal leerlingen moet meer dan gemiddeld zijn, omdat de vangnetbepaling anders leidt tot te veel administratieve lasten, onnodige bureaucratie en het rondpompen van kleine bedragen. Daarnaast heeft elke school te maken met fluctuaties in leerlingenaantallen gedurende het jaar. Bij het bepalen van wat meer dan gemiddeld is, kiezen we er niet voor om ingewikkelde vergelijkingen te maken met voorgaande jaren maar om de vergelijking te maken binnen het lopende schooljaar. Daarom spreken we over een 'meer dan gemiddelde toename' volgens de volgende definitie:

- ✚ Definitie meer dan gemiddelde toename: Er is sprake van een meer dan gemiddelde toename van het aantal leerlingen op een go-school na 1 februari als de toename van het aantal ingeschreven leerlingen met een TLV (inclusief residentiële leerlingen niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI) in de periode van 2 februari – 1 juni (periode 2) meer bedraagt dan in de voorgaande periode 1 september – 1 februari (periode 1) uit hetzelfde schooljaar.

3. Stappenplan om de vangnetbekostiging vast te stellen

Voor het vaststellen van de eventuele vangnetbekostiging worden de volgende stappen doorlopen (voorbeelden staan in de bijlage). De go-school neemt deze stappen en stelt de declaraties vast via informatie van DUO en een rekentool. Het samenwerkingsverband kan de stappen volgen via de informatie van DUO en daarmee de declaratie goedkeuren.

✿ **Stap 1: Vaststellen van een meer dan gemiddelde toename**

- Allereerst stelt de go-school vast dat er sprake is van een meer dan gemiddelde toename van het aantal leerlingen volgens bovenstaande definitie.
- De school vergelijkt het aantal ingeschreven leerlingen met een TLV (inclusief residentiële leerlingen niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI¹) op de school op drie momenten in hetzelfde schooljaar met elkaar, namelijk op 1 september, 1 februari en 1 juni.
- Als het aantal leerlingen in periode 2 (verschil tussen 1 juni en 1 februari) meer bedraagt dan in periode 1 (verschil tussen 1 februari en 1 september) dan is er sprake van een meer dan gemiddelde toename.²

✿ **Stap 2: Vaststellen van de hoogte van de vangnetbekostiging per samenwerkingsverband**

- Indien er sprake is van een meer dan gemiddelde toename conform stap 1 hierboven, berekent de go-school de hoogte van de vangnetbekostiging per samenwerkingsverband.
- De go-school kijkt alleen naar de instroom en uitstroom van de leerlingen vanuit elk swv in de periode 2 februari t/m 1 juni. De go-school trekt apart voor elke ondersteuningscategorie het aantal leerlingen dat is uitgestroomd af van het aantal leerlingen dat is ingestroomd (netto instroom per ondersteuningscategorie).³ Voor de instroom wordt alleen gekeken naar ingeschreven leerlingen met een nieuwe TLV en nieuwe residentiële leerlingen niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI. Voor de uitstroom gaat het om alle leerlingen, niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI. Deze werkwijze is vergelijkbaar met de uitvoering van de groeiregeling van vóór de invoering van de vereenvoudiging van de bekostiging po.
- Vervolgens vermenigvuldigt de go-school de netto instroom per ondersteuningscategorie met het bedrag per leerling dat bij die ondersteuningscategorie hoort. De uitkomsten per ondersteuningscategorie worden dan bij elkaar opgeteld om het totaal bedrag per samenwerkingsverband vast te stellen.
- De bedragen per leerling sluiten aan op de bedragen die horen bij de 1 februari telling.⁴
  - Het bedrag per leerling voor (v)so-scholen is het basisbedrag per leerling plus het ondersteuningsbedrag dat hoort bij de betreffende ondersteuningscategorie.
  - Het bedrag per leerling voor sbo-scholen is het basisbedrag per leerling plus het ondersteuningsbedrag dat hoort bij sbo-leerlingen.
- Het totaal bedrag per swv per go-school is minimaal € 0. Oftewel, go-scholen hoeven geen geld terug te betalen aan swv in verband met de vangnetbekostiging.
- Go-scholen sturen de declaratie uiterlijk 1 oktober naar het swv. Het swv betaalt deze factuur pas in het volgende kalenderjaar, maar ontvangt deze toch uiterlijk 1 oktober,

¹ Dus de leerlingen niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI conform artikel 117 zesde lid WEC

² Voor de vergelijking bedraagt het aantal leerlingen in periode 1 minimaal 0.

³ De sbo-school kent maar één ondersteuningscategorie.

⁴ De bedragen komen uit de regeling bekostiging van het ministerie van OCW. Als de bedragen die horen bij de 1 februari telling in de regeling bekostiging van het ministerie van OCW worden opgehoogd vanwege loon- en/of prijsontwikkelingen, dan wordt dit ook verwerkt in de hoogte van de vangnetbekostiging.

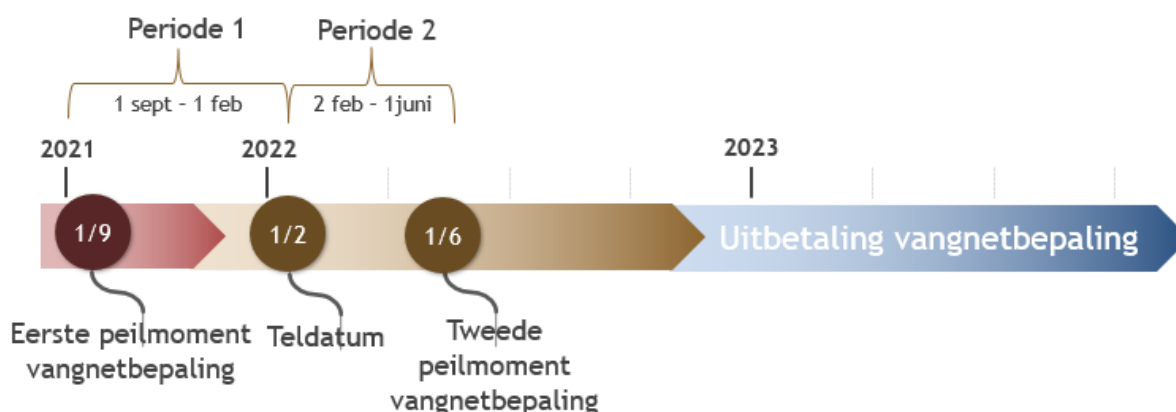
zodat deze informatie beschikbaar is bij het opstellen van de begroting. Mocht 1 oktober vanwege omstandigheden niet lukken, dan vindt hierover afstemming plaats tussen de go-school en het swv.⁵

❖ **Stap 3: Uitbetaling door het samenwerkingsverband**

- Het swv verifieert de declaratie en vervolgens betaalt het swv de declaratie in het volgende kalenderjaar aan de go-school.

4. Uitvoering

- ❖ Voor de uitvoering van bovenstaande stappen komen⁶ er informatieproducten van DUO. Deze zijn vergelijkbaar met de huidige Kijkglazen/Kijkdozen. Hieraan kunnen go-scholen en samenwerkingsverbanden de benodigde gegevens ontleen. Tevens is er een rekentool vanuit het Steunpunt passend onderwijs.
- ❖ De vangnetbepaling dient door samenwerkingsverbanden uitgewerkt en opgenomen te worden in het ondersteuningsplan. Hiermee voldoen zij aan de wettelijke bepaling en creëren zij voor de go-scholen het recht een declaratie in te dienen.
- ❖ De vangnetbepaling gaat in op 1 januari 2023. Daarvoor zijn de leerlingenaantallen van belang welke betrekking hebben op het schooljaar 2021-2022. De vangnetbepaling is dus met terugwerkende kracht geldig, aangezien op het moment van vaststelling de eerste peilmomenten al zijn geweest. De eerste relevante momenten zijn namelijk 1 september 2021, 1 februari 2022 en 1 juni 2022. De eerste betaling vindt plaats in kalenderjaar 2023, wanneer de vereenvoudiging van de bekostiging in werking treedt.

5. Slot

In de hiernavolgende bijlagen wordt het volgende nader beschreven:

- ❖ Bijlage A: Aanleiding en algemenere toelichting
- ❖ Bijlage B: Concrete uitwerking inclusief voorbeelden
- ❖ Bijlage C: Concepttekst voor ondersteuningsplan
- ❖ Bijlage D: Kaders vanuit wet- en regelgeving
- ❖ Bijlage E: Visie en uitgangspunten waarop deze handreiking is gebaseerd
- ❖ Bijlage F: Overwogen alternatieven

⁵ Er kunnen zich uiteraard ook andere omstandigheden voordoen die leiden tot een grote toename van het aantal leerlingen op moment dat buiten de vangnetbepaling valt. Voor die gevallen wordt geadviseerd onderling afstemming te zoeken tussen swv en go-school.

⁶ Een tijdje van de publicatie van de handreiking is nog niet duidelijk wanneer de informatieproducten van DUO beschikbaar komen. Als deze informatie niet voor 1 september vanuit DUO beschikbaar komt, dan moeten de gegevens langs andere weg verzameld worden. De betrokken organisaties houden dit in de gaten en zullen indien nodig hierover communiceren.

Bijlage A: Algemene toelichting vereenvoudiging bekostiging en groeiregeling

Huidige groeiregeling

Bij de invoering van passend onderwijs is de peildatum 1 februari geïntroduceerd voor de huidige groeiregeling voor het (voortgezet) speciaal (basis) onderwijs. De peildatum brengt in voorkomende gevallen⁷ in het erop volgende schooljaar een aanvullende geldstroom vanuit het samenwerkingsverband richting een school voor gespecialiseerd onderwijs op gang. Dit gebeurt als er op de peildatum méér leerlingen vanuit dat betreffende samenwerkingsverband schoolgaand waren op die school dan op 1 oktober daaraan voorafgaand (de teldatum). Bij een groei van het aantal leerlingen 'overruled' de peildatum dus de teldatum van 1 oktober. Deze regeling vervalt per 1 januari 2023 als gevolg van de 'vereenvoudiging bekostiging primair onderwijs'.

Nieuwe situatie

In de nieuwe situatie is de bekostiging van het primair onderwijs, en dus ook het gespecialiseerd onderwijs per kalenderjaar en gebaseerd op de (nieuwe) teldatum 1 februari uit het voorgaande kalenderjaar. De teldatum schuift vier maanden op in het schooljaar. Daarmee worden de scholen structureel op basis van een hoger aantal leerlingen bekostigd. Dit leidt overigens niet tot een hogere bekostiging, omdat de vereenvoudiging bekostiging budgetneutraal wordt ingevoerd.

De bekostiging van scholen voor gespecialiseerd onderwijs bestaat uit de componenten basis- en ondersteuningsbekostiging. Beide worden vanaf 2023 ontvangen per kalenderjaar. De basisbekostiging komt voor elke op 1 februari voorafgaand aan het kalenderjaar getelde leerling rechtstreeks vanuit DUO/OCW. De ondersteuningsbekostiging komt voor elke op 1 februari voorafgaand aan het kalenderjaar getelde leerling ook vanuit DUO, maar wordt door DUO onttrokken uit het budget van het samenwerkingsverband dat voor de betreffende leerling een tlv heeft afgegeven. Er is geen (corrigerende) peildatum meer na de teldatum, omdat de nieuwe teldatum gelijk is aan de oude peildatum (1 februari). En vanuit de gedachte dat 1 februari halverwege het schooljaar ligt en er dan een gemiddeld aantal leerlingen op school is.

Vangnet

Vanuit de gedachte dat er na 1 februari in bijzondere omstandigheden een meer dan gemiddelde groei van het aantal leerlingen kan ontstaan, is door de wetgever besloten tot het creëren van een vangnet voor dergelijke situaties. De globale opzet van dit vangnet is vastgelegd in wet- en regelgeving. Het is aan samenwerkingsverbanden dit nader uit te werken.

Zowel de oude groeiregeling als de nieuwe vangnetbepaling hebben als doel het aantal maanden tussen de teldatum (1 februari) en de feitelijke periode van bekostiging (het er op volgende kalenderjaar) te verkleinen. Dit gebeurt door een aantal maanden na de teldatum een peildatum te hanteren voor gespecialiseerde scholen als er meer dan gemiddelde toename van het aantal leerlingen op de school heeft plaatsgevonden.

Uniformiteit gewenst

Met voorliggende handreiking stelt het Steunpunt Passend Onderwijs zich ten doel dat zo veel mogelijk samenwerkingsverbanden een zo gelijklopend mogelijke uitwerking van de vangnetbepaling formuleren. Dit is met name in het belang van het gespecialiseerd onderwijs, dat veelal met meerdere samenwerkingsverbanden te maken heeft. Bovendien is het erg inefficiënt als elk samenwerkingsverband tijd en energie moet gaan steken in het ontwikkelen van een eigen vangnetbepaling.

---

⁷ D.w.z. als er per brinnummer (netto) groei is tussen 1 oktober en 1 februari op basis van de tlv's per samenwerkingsverband.

Bijlage B. Concrete uitwerking

B.1 Definitie meer dan gemiddelde toename van het aantal leerlingen

Meer dan gemiddelde toename aantal leerlingen

Er is sprake van een meer dan gemiddelde toename van het aantal leerlingen op een go-school na 1 februari als de toename van het aantal ingeschreven leerlingen in de periode van 2 februari – 1 juni (periode 2) meer bedraagt dan in de periode 1 september – 1 februari (periode 1). Waarbij de toename van het aantal leerlingen in periode 1 minimaal op 0 wordt vastgesteld.

Aantal leerlingen

Het aantal leerlingen betreft alle ingeschreven leerlingen met een TLV (inclusief de residentiële leerlingen niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI⁸) op de go-school. Hiervoor is gekozen vanwege de eenvoud en de uitvoerbaarheid.

Periode 1

Dit is de periode van 1 september t/m 1 februari. Dit is de periode waarmee wordt vergeleken. Voor de formule wordt de toename van het aantal leerlingen minimaal op 0 gezet, ook indien er sprake is van een daling van het aantal leerlingen tussen 1 september en 1 februari.

Periode 2

Dit is de periode van 2 februari t/m 1 juni. Dit is de periode waarin de meer dan gemiddelde toename in het aantal leerlingen moet hebben plaatsgevonden. Deze omvang van de toename in deze periode is bepalend voor de hoogte van de vangnetbekostiging.

Toelichting

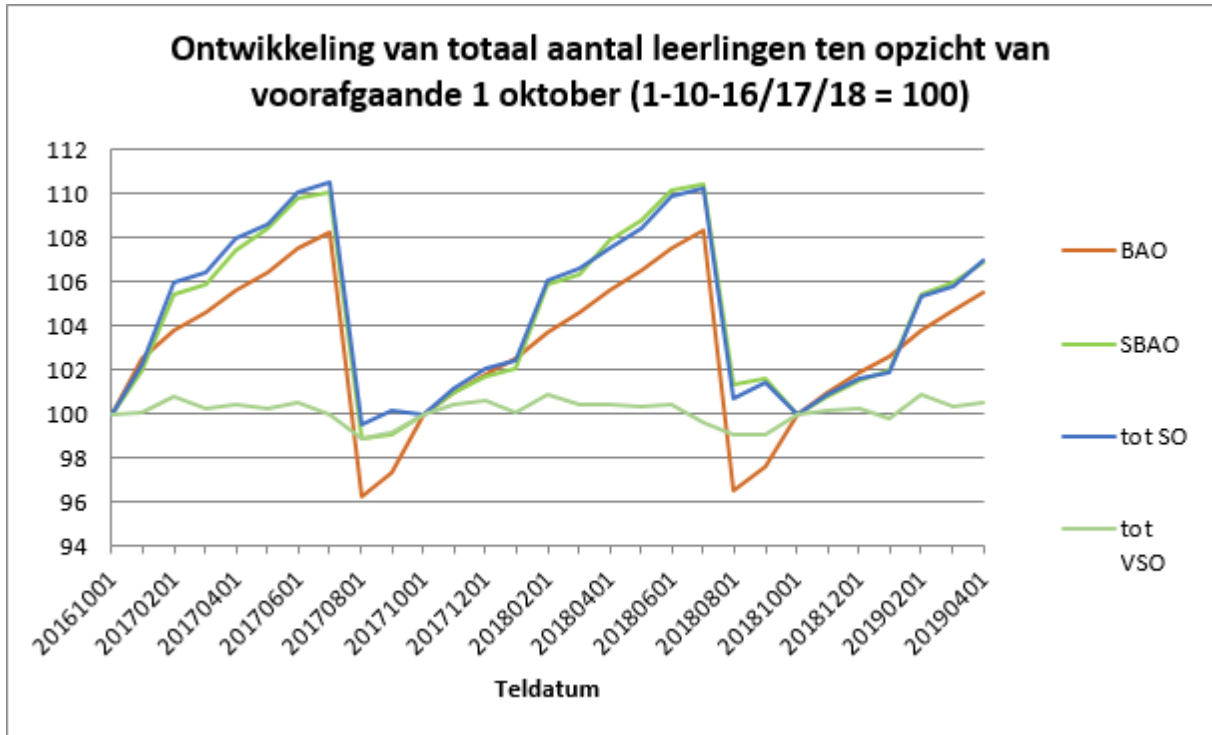
Er is voor bovenstaande definitie gekozen met de volgende overwegingen:

- ✿ De nieuwe teldatum van 1 februari is gelijk aan de oude peildatum voor de groeiregeling. Hiermee zit de oude groeiregeling, inclusief daarmee gepaard gaande middelen al verwerkt in de nieuwe bekostiging.
- ✿ De nieuwe teldatum is midden in het schooljaar, waarbij de aanname is gemaakt dat de bekostiging op basis van dat aantal leerlingen toereikend is voor de gemiddelde lasten in een schooljaar.
- ✿ Met de vergelijking tussen de twee periodes nemen we de gevolgen mee van bijzondere omstandigheden na 1 februari, waardoor er een meer dan gemiddelde toename van het aantal na 1 februari kan plaatsvinden.
- ✿ Met de vereenvoudiging van de bekostiging beoogt de wetgever niet voor het sbo en (v)so feitelijk een andere teldatum te introduceren dan voor het basisonderwijs. Met de vangnetregeling willen we deze ook niet introduceren.
- ✿ Deze definitie leidt alleen bij een meer dan gemiddelde toename van het aantal leerlingen tot een geldstroom. De vangnetbepaling leidt daarmee niet tot veel extra administratieve handelingen.
- ✿ Onderstaande figuur laat zien dat de groei in periode 2 over het algemeen lager is dan in periode 1. Tegelijkertijd laat de figuur ook zien dat de groei in periode 2 ten opzichte van periode 1 niet zodanig afwijkt, dat bij een meer dan gemiddelde groei in periode 2 deze groei

---

⁸ Dus de leerlingen niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI conform artikel 117 zesde lid WEC

groter kan zijn dan in periode 1. Ook laat de figuur zien dat het aantal leerlingen bij de start van het schooljaar daalt ten opzichte van het einde van het schooljaar ervoor. Niet elke leerling die in periode 2 op de go-school erbij komt hoeft dus bekostigd te worden, omdat er ook leerlingen uitstromen aan het einde van het schooljaar.

B.2. Concrete uitwerking

Stap 1: Vaststellen van een meer dan gemiddelde toename

Een go-school stelt zelf vast dat er sprake is van een meer dan gemiddelde toename van het aantal leerlingen na 1 februari.

- a. De school gebruikt het aantal ingeschreven leerlingen met een TLV (inclusief de residentiële leerlingen niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI) op de go-school op 1 september, 1 februari en 1 juni uit hetzelfde schooljaar om dit te bepalen. Deze informatie komt via DUO beschikbaar.
- b. Wanneer het verschil tussen 1 juni en 1 februari (uit hetzelfde schooljaar) groter is dan het verschil tussen 1 februari en 1 september (uit hetzelfde schooljaar), dan is er sprake van een meer dan gemiddelde toename. Hierbij is het verschil tussen 1 februari en 1 september minimaal 0, ook als er een daling heeft plaatsgevonden in het aantal leerlingen.

Stap 2: Vaststellen van de hoogte van de vangnetbekostiging per samenwerkingsverband

- c. Indien er sprake is van een meer dan gemiddelde toename conform stap 1 hierboven, berekent de go-school de declaratie per samenwerkingsverband. Hiervoor is alleen periode 2 uit bovenstaande definities relevant. Voor de berekening is een rekentool beschikbaar.

- d. Voor de instroom wordt gekeken naar ingeschreven leerlingen met een nieuwe TLV en nieuwe residentiële leerlingen niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI⁹. De TLV moet dus voor het eerst zijn ingeschreven na 1 februari. De nieuwe residentiële leerlingen hadden dus nog geen TLV en waren niet afkomstig vanuit een andere residentiële setting conform artikel 117 zevende lid WEC. Als de leerling vanuit een JJI of GJI is overgegaan naar een open residentiële setting en na 1 februari op de go-school is ingeschreven, dan is deze leerling nieuw en telt die dus mee voor de instroom. Deze werkwijze is vergelijkbaar met de uitvoering van de groeiregeling van voor de invoering van de vereenvoudiging van de bekostiging po.
- e. Voor de uitstroom gaat het om alle leerlingen, niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI.
- f. Per samenwerkingsverband berekent de go-school de netto instroom per ondersteuningscategorie door het aantal uitgestroomde leerlingen af te trekken van het aantal ingestroomde leerlingen. Dit kan dus per ondersteuningscategorie (1/laag, 2/midden of 3/hog) verschillen; de ene ondersteuningscategorie kent mogelijk per saldo een uitstroom en de andere per saldo een instroom van het aantal leerlingen in de periode 2 februari t/m 1 juni.
  - De sbo-school hoeft uiteraard geen onderscheid te maken naar ondersteuningscategorie.
- g. Vervolgens zoekt de go-school de bedragen in de ministeriële regeling op die horen bij de 1 februari telling.
  - Het bedrag per leerling voor (v)so-scholen is het basisbedrag per leerling plus het ondersteuningsbedrag dat hoort bij de betreffende ondersteuningscategorie.
  - Het bedrag per leerling voor sbo-scholen is het basisbedrag per leerling plus het ondersteuningsbedrag dat hoort bij sbo-leerlingen.
- h. Hierna vermenigvuldigt de go-school per samenwerkingsverband de netto instroom per ondersteuningscategorie met de bijbehorende bedragen.
  - Wanneer in het volgende kalenderjaar de bedragen worden bijgesteld vanwege loon- en/of prijsbijstelling, dan gebeurt dit met terugwerkende kracht ook voor deze declaratie voor de vangnetbekostiging.
- i. Vervolgens telt de go-school de bedragen van de verschillende ondersteuningscategorieën bij elkaar op per samenwerkingsverband.
  - Indien het bedrag nul of negatief is, dan stuurt de go-school géén declaratie naar het samenwerkingsverband.
Indien het bedrag positief is, dan stuurt de go-school een declaratie met de hoogte van het berekende bedrag naar het samenwerkingsverband. Deze declaratie wordt in beginsel uiterlijk 1 oktober naar het swv gestuurd, zodat het swv hiermee rekening kan houden in de begroting. Indien deze datum vanwege omstandigheden niet haalbaar is, dan vindt hierover afstemming plaats tussen de go-school en het swv.

---

⁹ De JJI en GJI ontvangen bedplaatsbekostiging, conform artikel 117 zesde lid WEC.

Stap 3: Uitbetaling door het samenwerkingsverband

- j. Het samenwerkingsverband ontvangt de informatie van de go-school.
- k. Het samenwerkingsverband verifieert de informatie met behulp van de beschikbare data via DUO.
- l. Indien de declaratie klopt, betaalt het samenwerkingsverband de declaratie in het nieuwe kalenderjaar aan de go-school.

B.3 Implementatie

Voor het doorlopen van de verschillende stappen in de concrete uitwerking is de volgende informatie nodig.

- ✿ Een passage in het ondersteuningsplan dat deze werkwijze beschrijft (zie bijlage C voor een concept).
- ✿ Een overzicht van DUO met de volgende gegevens m.b.t. de uitvoering van stap 1 voor elke go-school afzonderlijk en elk daaraan betrokken samenwerkingsverband ter inzage (uiterlijk 1 september, bij voorkeur eerder):
  - a. Het aantal ingeschreven leerlingen met een TLV (inclusief de residentiële leerlingen niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI) op de go-school uit hetzelfde schooljaar op:
    - 1 september
    - 1 februari
    - 1 juniHierbij zijn de prikdata vier weken na de peildata net zoals bij de teldatum.
- ✿ Een overzicht van DUO met de volgende gegevens m.b.t. de uitvoering van stap 2 voor elke go-school afzonderlijk en voor elk daaraan betrokken samenwerkingsverband ter inzage (uiterlijk 1 september, bij voorkeur eerder):
  - a. De instroom en uitstroom van het aantal leerlingen inclusief bijbehorende TLV-nummers, waarbij voor de instroom alleen wordt gekeken naar leerlingen met een nieuwe TLV en nieuwe residentiële leerlingen niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI (vergelijkbaar met huidig kijkglas 3), voor de periode 2 februari t/m 1 juni per go-school met een uitsplitsing naar:
    - Elk samenwerkingsverband
    - Ondersteuningscategorie 1/laag, 2/midden, 3/hoog of sbo-leerlingen.
- ✿ De bedragen per leerling uit de ministeriële regeling.
- ✿ Een rekentool via het steunpunt passend onderwijs waarmee de overzichten van DUO eenvoudig worden doorgerekend kunnen worden naar een bedrag om te declareren per samenwerkingsverband.

B.4 Voorbeelden

Voorbeeld 1: Wel sprake van groei, maar niet bovenmatig

School X heeft op 1 september 100 leerlingen, op 1 februari 105 leerlingen en op 1 juni 110 leerlingen. In dit geval is de toename van het aantal leerlingen in periode 1, van 1 september t/m 1 februari, 5 leerlingen (105-100). De toename van het aantal leerlingen is in de periode 2, van 2 februari t/m 1 juni, ook 5 leerlingen (110-105). Er is geen sprake van een meer dan gemiddelde toename in periode 2 ten opzichte van periode 1, omdat de toename in periode 2 gelijk is aan die van periode 1. Er is dus geen verrekening nodig.

Voorbeeld 2: Wel sprake van meer dan gemiddelde groei, ook al is het aantal leerlingen in periode 1 gedaald

School Y heeft op 1 september 100 leerlingen, op 1 februari 89 leerlingen en op 1 juni 94 leerlingen. In dit geval is er sprake van een daling van het aantal leerlingen in periode 1, van 1 september t/m 1 februari, van 11 leerlingen (89-100). In de definities van de vangnetbepaling is bepaald dat de toename in periode 1 dan gelijk wordt gesteld aan 0. De toename van het aantal leerlingen is in de periode 2, van 2 februari t/m 1 juni, 5 leerlingen (94-89). Er is sprake van een grotere toename in periode 2 ten opzichte van periode 1, dus er is sprake van een meer dan gemiddelde toename.

Stel dat er twee samenwerkingsverbanden verantwoordelijk zijn voor deze toename.

- ✿ Swv A: Uit dit swv is een instroom van 5 leerlingen geweest in periode 2, waarvan 3 met ondersteuningscategorie 3/hog en 2 met ondersteuningscategorie 1/laag. Ook is er 1 leerling die is uitgestroomd met ondersteuningscategorie 3/hog op deze school van dit swv.
- ✿ Swv B: Uit dit swv is een instroom van 6 leerlingen geweest in periode 2, waarvan 1 met ondersteuningscategorie 3/hog, 2 met ondersteuningscategorie 2/midden en 3 met ondersteuningscategorie 1/laag. Ook zijn er 5 leerlingen uitgestroomd in periode 2, waarvan 4 met ondersteuningscategorie 3/hog en 1 met ondersteuningscategorie 1/laag.

Als de bedragen behorend bij de ondersteuningscategorieën als volgt zijn: € 15.000 (1/laag), € 20.000 (2/midden) en € 30.000 (3/hog). Dan declareert de (v)so school het volgende:

- ✿ Swv A: De declaratie bedraagt € 90.000. Dit is $(3-1) * € 30.000$ plus $(2-0) * € 15.000$.
- ✿ Swv B: De declaratie bedraagt € 0. Dit komt doordat de leerlingen die zijn uitgestroomd een zwaardere ondersteuningscategorie hebben. De berekening is als volgt: $(1-4) * € 30.000$ plus $(2-0) * € 20.000$ plus $(3-1) * € 15.000 = - € 20.000$. Echter, er is gesteld dat een go-school nooit geld hoeft terug te betalen in het kader van de vangnetbekostiging dus dit bedrag wordt op € 0 vastgesteld.

Voorbeeld 3: Een sbo school waar sprake is van meer dan gemiddelde groei

Sbo school Z heeft op 1 september 80 leerlingen, op 1 februari 85 leerlingen en op 1 juni 91 leerlingen. In dit geval is de toename van het aantal leerlingen in periode 1, van 1 september t/m 1 februari, 5 leerlingen (85-80). De toename van het aantal leerlingen is in de periode 2, van 2 februari t/m 1 juni, 6 leerlingen (91-85). Er is sprake van een grotere toename in periode 2 ten opzichte van periode 1, dus er is sprake van een meer dan gemiddelde toename.

Stel dat vanuit twee samenwerkingsverbanden er een netto instroom heeft plaatsgevonden in de periode 2 en van één samenwerkingsverband een netto uitstroom.

- ✿ Swv A: vanuit dit swv zijn 3 leerlingen ingestroomd en is 1 leerling uitgestroomd in periode 2.
- ✿ Swv B: vanuit dit swv zijn 2 leerlingen ingestroomd in periode 2.
- ✿ Swv C: vanuit dit swv zijn 3 leerlingen uitgestroomd in periode 2.

Als het bedrag per sbo-leerling € 11.000 bedraagt dan declareert de sbo-school het volgende:

- ✿ Swv A: De declaratie bedraagt € 22.000. Dit is $(3-1) * € 11.000$.
- ✿ Swv B: De declaratie bedraagt € 22.000. Dit is $(2-0) * € 11.000$.
- ✿ Swv C: De declaratie bedraagt € 0. Dit is $(0-3) * € 11.000$, waarbij de uitkomst van de som minimaal € 0 bedraagt omdat de sbo-school geen geld hoeft terug te betalen aan een swv in het kader van de vangnetbekostiging.

Bijlage C. Concepttekst ondersteuningsplan

Hieronder is een concepttekst uitgewerkt voor samenwerkingsverbanden om op te nemen in het ondersteuningsplan.

De vangnetbepaling

Gelet op artikel 18, lid g uit de WPO (of artikel 17, lid h uit de WVO)¹⁰ wordt door ons samenwerkingsverband op de volgende manier de hoogte van de vangnetbekostiging vastgesteld. Deze manier sluit aan op de handreiking die is opgesteld door een werkgroep op initiatief van het Steunpunt Passend Onderwijs bestaande uit de PO-Raad, de VO-raad, de Sectorraad GO, het Netwerk LPO en de Sectorraad swv vo.

Deze vangnetbekostiging is er voor onze scholen als er een meer dan gemiddelde toename van het aantal inschreven leerlingen met een TLV en residentiële leerlingen, niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI, heeft plaatsgevonden in de periode 2 februari t/m 1 juni. Ons samenwerkingsverband zal de school bekostigen aan de hand van de netto instroom per ondersteuningscategorie van de leerlingen met een nieuwe toelaatbaarheidsverklaring en nieuwe residentiële leerlingen (niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI) uit ons samenwerkingsverband in de periode 2 februari t/m 1 juni. Deze bekostiging heeft betrekking op het kalenderjaar dat volgt op de periode waarin de instroom heeft plaatsgevonden. De vangnetbepaling wordt als volgt uitgevoerd:

1. De school stelt zelf vast dat het aantal ingeschreven leerlingen met een TLV (inclusief de residentiële leerlingen niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI) op de school in de periode 2 februari t/m 1 juni meer is toegenomen dan in de periode 1 september t/m 1 februari. Als dit het geval is, dan is er sprake van een meer dan gemiddelde toename en worden de volgende stappen gevolgd.
2. De school stuurt een declaratie naar het samenwerkingsverband, waarin onderstaande opsomming verwerkt is. De declaratie wordt uiterlijk 1 oktober verstuurd. Indien dit vanwege omstandigheden niet lukt, dan laat de go-school dit uiterlijk 1 oktober aan het swv weten en wordt er gezamenlijk naar een oplossing gezocht.
  - a. Een onderbouwing van de meer dan gemiddelde toename uit stap 1.
  - b. De netto instroom (instroom minus uitstroom) per ondersteuningscategorie uit ons samenwerkingsverband in de periode 2 februari t/m 1 juni.. De instroom betreft alle ingeschreven leerlingen met een nieuwe TLV en de nieuwe residentiële leerlingen niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI. Voor de uitstroom zijn alle leerlingen relevant, niet zijnde ingeschreven bij een JJI of GJI.
    - i. De SBO-school maakt geen onderscheid naar een ondersteuningscategorie.
  - c. Het bedrag per ondersteuningscategorie, dat bestaat uit de netto instroom per ondersteuningscategorie vermenigvuldigt met de bedragen uit de ministeriële regeling.
  - d. Het totaal bedrag voor ons samenwerkingsverband, dat bestaat uit een optelsom van de bedragen per ondersteuningscategorie. Indien dit totaal bedrag negatief is, dan stuurt de go-school geen declaratie naar ons samenwerkingsverband.

---

¹⁰ De exacte artikelen kunnen veranderen bij aanpassing van de wetgeving.

-
-
3. Het samenwerkingsverband verifieert de declaratie van de school op basis van de beschikbare informatie vanuit DUO. Bij correcte verificatie, maakt het samenwerkingsverband het bedrag naar de go-school over in het nieuwe kalenderjaar.

Bijlage D: Kaders vanuit wet- en regelgeving

De teksten hieronder zijn weergegeven voor het po. De inhoud hiervan werkt ook door voor het vo, alleen zijn de artikelen niet helemaal hetzelfde vanwege andere wet- en regelgeving. Vanwege de beperkte verschillen is ervoor gekozen om alleen de teksten voor het po aan te halen.

Wet primair onderwijs

Aan artikel 18a is een lid g. toegevoegd.

g. de wijze waarop:

1°. wordt vastgesteld of sprake is van een meer dan gemiddelde toename van het aantal ingeschreven leerlingen met een door het samenwerkingsverband afgegeven toelaatbaarheidsverklaring in de zin van artikel 40, achtste en tiende lid, van de Wet op de expertisecentra, bij de bij het samenwerkingsverband aangesloten speciale scholen voor basisonderwijs respectievelijk scholen voor speciaal onderwijs en speciaal en voortgezet speciaal onderwijs in de periode na 1 februari, waarbij de leerlingen die zijn geplaatst in een inrichting, accommodatie of residentiële inrichting, genoemd in artikel 40, zestiende lid, van de Wet op de expertisecentra buiten beschouwing blijven, en

2°. deze scholen tegemoet worden gekomen in de meer dan gemiddelde toename.

Het doel van deze toevoeging wordt in de Memorie van Toelichting bij de wet toegelicht. Dit is hieronder opgenomen.

Memorie van Toelichting bij wijziging WPO

De verschuiving van de teldatum naar 1 februari heeft tot gevolg dat de regeling voor het sbo en het (v)so niet langer nodig is en daarom wordt deze regeling in deze wet geschrapt. Met de nieuwe teldatum 1 februari zal de groei van het aantal leerlingen tussen 1 oktober en 1 februari voortaan al in het leerlingenaantal zitten. De groeiregeling is daardoor niet meer nodig. Een risico is echter dat de teldatum 1 februari en het afschaffen van de groeiregeling tot onbedoelde, negatieve gedragseffecten kunnen leiden. Scholen zouden in voorkomende gevallen om financiële redenen kunnen wachten tot na 1 februari met het doorverwijzen van leerlingen naar een andere onderwijsvorm. Zelf zouden zij dan een jaar langer bekostiging krijgen voor de betreffende leerlingen en de ontvangende sbo- of (v)so-school zou de bekostiging voor deze leerlingen een jaar mislopen. Daarom introduceert deze wet een regeling voor de situatie waarin na 1 februari een meer dan gemiddeld aantal leerlingen wordt doorverwezen naar sbo- en (v)so-scholen. Het SWV worden verplicht in het ondersteuningsplan te voorzien in de wijze waarop wordt vastgesteld dat sprake is van een meer dan gemiddelde toename van het aantal leerlingen en de wijze waarop dit financieel wordt gecompenseerd aan de sbo- en (v)so-scholen. De vraag wat een «meer dan een gemiddelde toename» is, moet door het SWV worden beantwoord, omdat dit afhankelijk is van de lokale omstandigheden, zoals hoeveel zorg op de bij het SWV aangesloten reguliere scholen zelf wordt aangeboden. Het SWV moet daarom straks in het ondersteuningsplan aangeven op welke wijze wordt vastgesteld of sprake is van een meer dan gemiddelde toename van het aantal ingeschreven leerlingen met een door het samenwerkingsverband afgegeven toelaatbaarheidsverklaring en hoe dit wordt gecompenseerd. De PO-Raad zal een handreiking opstellen, die met name ziet op de vraag hoe een SWV de meer dan gemiddelde groei kunnen bepalen voor de bij hen aangesloten scholen. In de onderliggende regelgeving zal worden voorzien in een nadere invulling van dit criterium. In de evaluatie van het wetsvoorstel zal expliciet aandacht worden besteed aan de uitvoerbaarheid en de proportionaliteit van deze regeling.

Besluit bekostiging WPO 2022

Een artikel 20 is toegevoegd.

Artikel 20. Periode bepalen meer dan gemiddelde toename door samenwerkingsverband

1. Het samenwerkingsverband neemt in het ondersteuningsplan een datum op wanneer wordt vastgesteld of sprake is van een meer dan gemiddelde toename van het aantal ingeschreven leerlingen, bedoeld in artikel 18a, achtste lid, van de wet. Deze vaststelling vindt in ieder geval plaats in de periode tussen 1 februari en 1 juni.

2. Indien een meer dan gemiddelde toename, bedoeld in het eerste lid, wordt vastgesteld, draagt het samenwerkingsverband voor het aantal leerlingen dat na 1 februari toelaatbaar is verklaard tot speciale scholen voor basisonderwijs of tot het speciaal onderwijs per leerling een bedrag over aan de school waar de leerling is ingeschreven.

3. Het bedrag, bedoeld in het tweede lid, is afhankelijk van de in de toelaatbaarheidsverklaring opgenomen ondersteuningsbehoefte van de leerling en wordt bij ministeriële regeling vastgesteld.

4. De overdracht, bedoeld in het tweede lid, heeft betrekking op het kalenderjaar dat volgt op de teldatum.

Het doel van deze toevoeging wordt in de Nota van Toelichting bij het Besluit bekostiging WPO 2022 toegelicht. Zie hiervoor bijlage 1. van deze handreiking.

Toelichting in Nota van Toelichting bij artikel 20 van Besluit bekostiging WPO 2022

Vanwege de verschuiving van de teldatum naar 1 februari is de algemene groeiregeling voor het sbo en (v)so komen te vervallen. In plaats daarvan komt er een regeling voor de situatie waarin er na 1 februari een meer dan gemiddeld aantal leerlingen wordt doorverwezen naar sbo- en (v)so-scholen. Samenwerkingsverbanden worden verplicht om in het ondersteuningsplan op te nemen hoe deze meer dan gemiddelde toename wordt vastgesteld en de wijze waarop dit financieel wordt gecompenseerd. In het gewijzigde artikel 18a van de WPO is deze eis opgenomen. In artikel 20 van het besluit zijn hier nadere regels voor opgenomen. In de eerste plaats over de datum waarop wordt vastgesteld of er sprake is van een meer dan gemiddelde toename. Deze periode moet tussen 1 februari en 1 juni liggen. Met deze bepaling is er ruimte voor samenwerkingsverbanden om, rekening houdend met de lokale situatie, een eigen moment te kiezen voor de vaststelling. Tegelijkertijd biedt het scholen zekerheid dat er niet te lang wordt gewacht met het vaststellen. In de tweede plaats wordt er geregeld welk bedrag per leerling wordt afgedragen aan de scholen. Ook dit is bedoeld om zekerheid te bieden aan de sbo- en (v)so-scholen.

Samenvattend geven wet- en regelgeving (en de toelichting daarop) de volgende opdrachten voor de uitwerking van het vangnet:

- ✚ bepaald moet worden over welke periode en wanneer er gekeken wordt of er sprake is van meer dan gemiddelde toename van het aantal leerlingen in de periode na 1 februari;
- ✚ bepaald moet worden hoe wordt vastgesteld dat er sprake is van meer dan gemiddelde toename.

Bijlage E. De visie en uitgangspunten waarop deze handreiking is gebaseerd

- ❖ In de toelichting op de wet- en regelgeving wordt gesteld dat de voornaamste reden voor het creëren van een vangnet het mogelijk ontstaan van ‘onbedoelde, negatieve gedragseffecten’ is. Een reguliere school wacht mogelijk met het doorverwijzen van de leerlingen naar een go-school tot vlak na 1 februari. De school wacht hiermee, zodat de leerling nog op de doorverwijzende school meetelt in de bekostiging voor het volgende kalenderjaar. En dus niet meetelt bij de ontvangende school.
- ❖ De werkgroep betwijfelt of dit in de praktijk vaak voor zal komen in het po. Voor het vo komt het waarschijnlijk niet voor aangezien daar 1 oktober de teldatum is. Als dit al voorkomt, dan leidt het ertoe dat de bekostiging van de school voor gespecialiseerd onderwijs in het erop volgende kalenderjaar niet passend is. Wij zijn van mening dat ook andere oorzaken tot dit gevolg kunnen leiden. Daarom willen we ons in deze handreiking richten op een vangnet voor dit gevolg. De oorzaken achten we (voor deze handreiking) minder relevant. En mocht er in een samenwerkingsverband wel sprake zijn van onbedoelde, negatieve gedragseffecten, dan zal (of moet) het betreffende samenwerkingsverband hier zelfreinigend in optreden, net als in andere gevallen dat gedrag leidt tot ongewenste situaties.
- ❖ Wij denken bij het vangnet vooral aan situaties waarbij ongebruikelijke, autonome gebeurtenissen leiden tot een grotere toestroom van leerlingen op een go-school. En dat deze toestroom ertoe leidt dat een verantwoorde bedrijfsvoering in het gedrang komt (de lasten gaan sterk uit de pas lopen met de baten). Voor dergelijke situaties moet er een vangnet zijn. De afwijking van het gemiddelde moet meer dan gemiddeld zijn. Het is een vangnet voor onbedoelde, ongewenste situaties die impact hebben op de bedrijfsvoering van de school. Het is niet bedoeld om meer gangbare, altijd wel voorkomende fluctuaties, op te vangen. Daar moet de bedrijfsvoering van de school op berekend zijn.
- ❖ De opstellers van de handreiking denken en werken vanuit de bedoeling. De toelichtingen op wet- en regelgeving in bijlage D benadrukken ook vooral dat de vangnetbepaling bedoeld is om het gespecialiseerd onderwijs zekerheid te bieden. Als er een bijzondere situatie is, waarbij de bedrijfsvoering van de school in het geding komt, kan men ergens op terugvallen. De school is eenheid van beoordeling. De werkwijze die wij adviseren start daarom op de school. De definities die we hanteren zijn ook bewust vanuit de invalshoek school opgesteld.
- ❖ Deze handreiking ziet alleen op een vangnetbepaling die de bekostiging op basis van de teldatum waar nodig corrigeert (periode voorafgaand aan het kalenderjaar waarin de bekostiging wordt uitbetaald, T-1). Zie ook de tijdlijn op pagina 3. Sommige samenwerkingsverbanden hanteren ook regelingen voor groei tijdens de bekostigingsperiode (T=0). Deze laatstgenoemde regelingen betreffen vormen van eigen beleid die ontwikkeld mogen worden, maar die geen verplichting kent uit de wet zoals de vangnetbepaling. Hier gaat deze handreiking daarom niet op in.
- ❖ Vanuit deze visie willen we komen tot een regeling die, ook meer dan de huidige regeling, recht doet aan maar één uitgangspunt: problemen in de bedrijfsvoering van go-scholen voorkomen.

Bijlage F. Overwogen alternatieven

a. De nieuwe peildatum stellen op 2 februari en echte problemen onderling oplossen

Deze variant heeft de bedoeling dat er geen automatische geldstromen op gang komen (in praktijk is 2 februari gelijk aan 1 februari). Go-scholen die echt in de problemen komen melden zich bij het samenwerkingsverband(en), dat/die een oplossing garandeert.

b. Geld volgt leerling

Elke leerling die tussen 2 februari en 1 juni (of nog later) van school wisselt brengt geld mee. De ene school draagt de basis- en ondersteuningsbekostiging over aan de andere. Daarbij is de vraag over welke periode de school de bekostiging overdraagt:

- a. Direct; en dan bijvoorbeeld totdat de leerling meetelt op de nieuwe school,
- b. Of het volgende kalenderjaar.

Het voordeel van a. is dat alle scholen direct met het effect geconfronteerd worden, dan wel daarvan profiteren. Een nadeel is dat er een sub-bekostiging op basis van T=0 ontstaat.

Een nadeel van b. is dat de geldstroom (als je de bekostigingsregels wil volgen) pas op gang komt, lang nadat de leerling is vertrokken. Namelijk pas per 1 januari.

Een algemeen nadeel is dat het erg bureaucratisch is, er gaan veel facturen tussen scholen heen en weer. Meer dan nodig is om een beperkt aantal problemen op te lossen.

c. De oude groeiregeling opnieuw introduceren

De oude groeiregeling wordt in ere hersteld. Samenwerkingsverbanden leveren het in 2015 aan hun budget toegevoegde bedrag weer in en het ministerie voegt aan de basisbekostiging van go-scholen een opslag(je) toe waarmee scholen groei op kunnen vangen.

In de uitvoering is de regeling het minst bureaucratisch. Nadeel is dat het geld niet gericht terecht komt op de plaatsen waar het nodig is. In voorkomende gevallen zullen go scholen dus alsnog met het swv in gesprek gaan over een oplossing. Bovendien vergt deze variant een wijziging van wet- en regelgeving die enkele jaren duurt.

d. Geen handreiking maken

Deze variant gaat uit van de conclusie dat elke regeling die je bedenkt een bureaucratisch gedrocht is en je 'het veld' daarmee niet moet willen confronteren. Voordeel is dat een statement gemaakt wordt. Waarvan de waarde twijfelachtig is, omdat er nu eenmaal wet- en regelgeving ligt. Nadeel is dat er op regionaal niveau op diverse plaatsen toch behoefte zal zijn aan een regeling. Waar dan op veel plaatsen tijd en energie in gestoken zal gaan worden. Waaruit kan voortvloeien dat het gespecialiseerd onderwijs met veel verschillende regelingen te maken kan krijgen.

Conclusie:

De in bijlage B. uitgewerkte regeling:

- ✿ geeft go-scholen zekerheid,
- ✿ treedt alleen in werking als de toename in het aantal leerlingen bovenmatig is binnen een go school,
- ✿ is minder bureaucratisch dan enkele andere varianten (maar helaas nog steeds wel substantieel, wat beperkt kan worden door goede informatieproducten van DUO),
- ✿ en is daarom de voorkeursvariant.